

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง การติดต่อสื่อสาร โทรคมนาคม และนวัตกรรมต่างๆ ได้เชื่อมโยงประชากรของโลกให้อยู่ในสังคมเดียวกันคือ สังคมยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคโลกไร้พรมแดน เพราะข้อมูลข่าวสารจากมุมหนึ่งของโลกจะถูกส่งหรือติดต่อไปอีกมุมหนึ่งของโลกได้อย่างรวดเร็ว บนเส้นทางของความเปลี่ยนแปลงนี้ แสดงให้เห็นถึงชีวิตของระบบสื่อสารยุคหน้า และหัวใจสำคัญอยู่ที่ระบบ "ดิจิทัล" หรือเทคโนโลยีซึ่งจะช่วยย่นเวลาและระยะทางอันเป็นยุทธศาสตร์ของโลกาภิวัตน์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศประการหนึ่งก็คือ การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ และเครื่องมือที่ใช้สำหรับการพัฒนาคนก็คือ การศึกษา การศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจจนสามารถที่จะปรับปรุงและนำตนเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษาจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

การศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) นั่นคือ มนุษย์ย่อมเป็นผู้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตนับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สมนึก ธาตุทอง, 2538)

การศึกษานอกโรงเรียน ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งได้แก่ กิจกรรมการศึกษา กิจกรรมการฝึกอบรม การเผยแพร่ความรู้ด้วยวิธีปฏิบัติที่เป็นระบบ มีขั้นตอนยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้บุคคลมีอิสระในการเข้ารับการศึกษา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2530) เป้าหมาย

ที่เด่นชัดของการจัดการศึกษานอกโรงเรียนคือการให้โอกาสทางการศึกษากับประชาชนที่พลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทยหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีอยู่ 3 ประเภทคือ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชนและหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ (รัตนา พุ่มไพศาล, 2528)

สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (Thailand Management Association หรือ TMA.)

ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำของประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2507 ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานเอกชนที่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบการจัดประชุม สัมมนา การฝึกอบรมทางไกล และเผยแพร่วารสารต่างๆ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มาเป็นเวลากว่า 32 ปี มีจุดมุ่งหมายทั่วไปเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าในหลักการ และการปฏิบัติของการจัดการธุรกิจที่ดีในกิจกรรมอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม การสหกรณ์ และการสาธารณูปโภคในประเทศไทย อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจรรโลงสมบูรณภาพของชีวิตและเพิ่มการใช้ประโยชน์จากปัจจัยทรัพยากร เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความสามารถโดยทั่วไป การศึกษา ความรู้ทางวิชาการและสมรรถภาพของผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจให้ดีขึ้น
2. เพื่อเป็นแหล่งกลางของสมาชิก จะได้มาแลกเปลี่ยนความรู้ ความชำนาญ และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ
3. เพื่อให้ผู้มีอาชีพในการจัดการธุรกิจ ได้มีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา และการแนะแนวทางสำหรับผู้ที่มีอาชีพในด้านนี้ ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรธุรกิจ สถาบันการศึกษา และวงการอาชีพต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้เกี่ยวกับความต้องการของการศึกษาในการจัดการธุรกิจทั้งในปัจจุบันและอนาคต
4. เพื่อติดต่อและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ความชำนาญ และข่าวสารกับสถาบันที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันในต่างประเทศ ตลอดจนติดตามให้ทันต่อแนวทางการเปลี่ยนแปลงวิธีการต่างๆ ทางด้านการจัดการธุรกิจอยู่เสมอ
5. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ ด้วยการออกหนังสือ วารสาร และเอกสารต่างๆ

6. เพื่อให้ความอุปถัมภ์ในการศึกษา การวิจัยและการค้นคว้า และดำเนินการสำรวจในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการธุรกิจ อันจะเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ในด้านที่เขาถนัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิธีการนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น (เอกสารแนะนำสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2539)

ในปีพุทธศักราช 2532 สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมทางไกล (TMA - JMA Center) ขึ้น โดยความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนวิทยาการกับสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย (Japan Management Association Inc) ในการนำระบบการฝึกอบรมทางไกล (Correspondence Training System) ซึ่งเป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่ใช้การสื่อสารทางไปรษณีย์เป็นหลัก โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถวางแผนการเรียนให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ตามความรับผิดชอบของผู้เรียนได้เอง มีหลักสูตร 5 หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเลือกศึกษาตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตน

ปัจจุบันศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย มีหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมทางไกล 5 หลักสูตร คือ

1. หลักสูตรกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา
2. หลักสูตรทักษะในการปรับปรุงงาน
3. หลักสูตรการจัดระเบียบสถานที่ทำงานด้วยกิจกรรม 5 ส.
4. หลักสูตรการพัฒนาหัวหน้างาน
5. หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหาร

โดยดำเนินการให้บริการการฝึกอบรมทางไกลกับผู้สนใจนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ.2534 ถึงปีพ.ศ.2539 มีผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลทั้งหมดจำนวน 1,882คน แยกเป็นหลักสูตรได้ดังนี้ คือ หลักสูตรการพัฒนาหัวหน้างานจำนวน 619 คน หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารจำนวน 347 คน หลักสูตรการจัดระเบียบสถานที่ทำงานด้วยกิจกรรม 5 ส. จำนวน 360 คน หลักสูตรทักษะในการปรับปรุงงานจำนวน 331 คน และหลักสูตรกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาจำนวน 215 คน (ฝ่ายทะเบียนศูนย์ฝึกอบรมทางไกลสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2539)

การฝึกอบรมทางไกลของคุณยี่ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เพื่อนำไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งต่างจากการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันการศึกษาอื่นๆ โดยจะเน้นการให้ความรู้ในมุมมองกว้าง หรือการประกอบอาชีพโดยทั่วๆ ไป และมีจุดยืนด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้ตามความต้องการของตนเองตามหลักการศึกษาตลอดชีวิต

การฝึกอบรมทางไกล

เป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองแบบอิสระ

(Independent Study) โดยอาศัยสื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ (Print Media) สื่อโสตทัศนวัสดุ (Audio-Visual Media) สื่อกิจกรรมการปฏิบัติ (Practical Activities) และสื่อกิจกรรมระหว่างบุคคล (Inter-Personal Activities) ไม่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากร มีลักษณะตรงข้ามกับการฝึกอบรมในห้องเรียน เหมาะสมกับผู้ที่ไม่สามารถหยุดงาน เพื่อไปศึกษาเพิ่มเติม อาศัยอยู่ในชนบทห่างไกล มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบมากหรือมีงบประมาณในการศึกษาอยู่จำกัด (Scottish Department, 1982 อ้างถึงใน พจนีย์ ช้วยทอง, 2536) จึงเป็นรูปแบบการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน

ส่วนประสิทธิภาพชุดการเรียนด้วยตนเอง Neil (Neil, 1981 อ้างถึงใน สมนึก แปลกสนอง, 2539) กล่าวว่าระบบการสอนทางไกลจะประสบความสำเร็จได้นั้น การสร้างและผลิตวัสดุการเรียนจะต้องมีประสิทธิภาพเป็นที่ยอมรับ สำหรับประสิทธิภาพของสื่อเสริมนั้นมีความสำคัญต่อระบบการศึกษาทางไกล เนื่องจากสื่อเสริมจะช่วยเก็บตกต่อเติมความรู้ให้แก่ผู้เรียนมีความรู้กระจ่างสมบูรณ์นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jenkin (Jenkin, 1981 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ ธีรสวัสดิ์, 2541) พบว่ารูปแบบการสอนทางไกลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือการสอนโดยใช้สื่อประสมประกอบด้วยสิ่งพิมพ์เอกสาร รายการวิทยุกระจายเสียงและรายการวิทยุโทรทัศน์ เนื่องด้วยการฝึกอบรมทางไกลผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรมีโอกาสซักถามและตอบคำถามหรือข้อสงสัยได้น้อยมาก เมื่อเกิดปัญหาจากการศึกษาชุดการเรียน หรือปัญหาที่เกิดจากการทำงานผู้เข้ารับการฝึกอบรมจึงปรึกษาปัญหาด้วยวิธีโทรศัพท์หรือติดต่อทางไปรษณีย์ (สุภาภรณ์ ธีรสวัสดิ์, 2541) ดังนั้นถ้าประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเองมีความเหมาะสมย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ฝึกอบรมทางไกลรวมทั้งผลสำเร็จของการฝึกอบรมทางไกลด้วย

การฝึกอบรมทางไกล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนที่วางไว้ โดยศึกษาด้วยตนเองจากสื่อหลักและสื่อเสริม ตามความพร้อมและความสนใจ ซึ่งชุดการเรียนด้วยตนเอง (Self-Learning Package) เป็นชุดการเรียนรายบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อประสมเป็นสื่อที่ช่วยในการเรียนรู้ ในแต่ละชุดการเรียนจะประกอบด้วยคำชี้แจง หัวข้อ จุดมุ่งหมาย การประเมินผลเบื้องต้น เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผลขั้นสุดท้าย โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามขีดความสามารถของแต่ละบุคคล (กาญจนา เกียรติประวัติ, 2524; นิพนธ์ สุขปรกติ, 2525; วีระ ไทยพาณิชย์, 2529; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2530; ธีรชัย ปุรณโชติ, 2532; พิเศษ ภัทรพงศ์, 2540; Duan, 1973 และ Rowntree, 1981 อ้างถึงใน สุภาภรณ์ ธีรสวัสดิ์, 2541) ชุดการเรียนด้วยตนเองจึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยหลักของการสร้างชุดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นชุดฝึกอบรมประเภทหนึ่งที่น่าสนใจในการเสริมสมรรถภาพแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล

การฝึกอบรมทางไกลจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อลดข้อจำกัดของการอบรมในห้องเรียน ซึ่งไม่สามารถจัดได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ไม่แยกสภาพการจัดฝึกอบรมออกจากการทำงาน โดยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับปรุงใช้กับการทำงานได้ทันที เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพและผลผลิตการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งใช้งบประมาณน้อยกว่าการจัดฝึกอบรมในห้องเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า สิ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกอบรมทางไกล คือ ความเหมาะสมของชุดการเรียนด้วยตนเองตามหลักการและวิธีการสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2530 อ้างถึงใน สมนึก แผลกสนอง, 2539) ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดสำคัญ หลักการและเหตุผล จุดประสงค์ การประเมินผลเบื้องต้น กิจกรรมการเรียน สื่อ การประเมินผลหลังเรียน และผลอันเกิดจากการฝึกอบรมทางไกล ซึ่งมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลจึงมีความเหมาะสมที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับชุดวิชา หรือชุดการเรียนด้วยตนเอง

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าการฝึกอบรมทางไกลมีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทัศนคติในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกอบรมทางไกล อันเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา

ที่สำคัญ และเป็นการเพิ่มทางเลือกเพื่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กรส่วนภูมิภาคหรือองค์กรที่มีบุคลากรจำนวนมาก แต่มีข้อจำกัดในด้านการจัดเวลาเพื่อการฝึกอบรม มีงบประมาณน้อย รวมทั้งผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่เป็นอิสระแบบเอกัตบุคคล หนึ่งสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษานอกระบบโรงเรียนต่อผู้สนใจทั่วไปโดยไม่หวังผลกำไรมากกว่า 36 ปี (เอกสารแนะนำสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย, 2539) และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศมาอย่างต่อเนื่อง จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันที่ให้บริการด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย หากได้มีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบในด้านความเหมาะสม และประโยชน์ของชุดการเรียนด้วยตนเอง ของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เพื่อให้เกิดความถูกต้องตามหลักวิชาการ และนำไปพัฒนาการฝึกอบรมทางไกลในด้านการจัดการ การให้บริการ และชุดการเรียนด้วยตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งคาดว่าจะส่งผลให้ผู้สนใจสมัครเข้าร่วมรับการฝึกอบรมทางไกลมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพตนเอง และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน หรือปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนเอง รวมทั้งเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกล ของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับชุดการเรียนด้วยตนเองทั้ง 5 หลักสูตรในด้าน
 - 1.1 ความเหมาะสมของชุดการเรียนด้วยตนเอง
 - 1.2 ประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล ในด้านความเหมาะสมของชุดการเรียนด้วยตนเอง ประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตาม ภูมิหลังที่แตกต่างกัน 6 ด้าน โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ในการทำงาน คะแนนที่รับรู้จากการทำแบบทดสอบ ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม และปริมาณการอ่านชุดการเรียนด้วยตนเอง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกล โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลทั้ง 5 หลักสูตร ตั้งแต่รุ่นปี พ.ศ. 2534 ถึงปี พ.ศ.2539 จำนวน 1,872 คน ของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย ในหลักสูตรกลยุทธ์การวิเคราะห์และแก้ปัญหา หลักสูตรทักษะในการปรับปรุงงาน หลักสูตรการจัดระเบียบสถานที่ทำงานด้วยกิจกรรม 5 ส. หลักสูตรการพัฒนาหัวหน้างาน และ หลักสูตรการพัฒนาผู้บริหาร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เลือกจากประชากรตามข้อ 1.1 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำหรับพิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามทฤษฎีของอัปดัลย์ เอซิช ซากาเรีย (Adult Aziz Zakaria) (เรื่องอุไร ศรีนิลทา, 2535: 29) ในช่วงประชากร 2,000 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 322 คน มีค่าความเชื่อมั่น 95% โดยใช้หลักสูตรเป็นชั้นภูมิในการสุ่มในแต่ละหลักสูตร เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยระบุเอาจำนวนตัวอย่างของแต่ละหลักสูตรมาคิดเป็นสัดส่วนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 322 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วุฒิการศึกษา

- 1) กว่่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรีขึ้นไป

2.1.2 ตำแหน่งงาน

- 1) หัวหน้างาน / หัวหน้าฝ่าย
- 2) ผู้ปฏิบัติงาน

2.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5 ปีขึ้นไป

2.1.4 คะแนนที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบ

- 1) ต่ำกว่า 60 คะแนน
- 2) 60 คะแนนขึ้นไป

2.1.5 ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

- 1) จบตามกำหนดของหลักสูตร
- 2) จบช้ากว่ากำหนดของหลักสูตร

2.1.6 ปริมาณอ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- 1) อ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 1 ครั้งก่อน ทำแบบทดสอบ
- 2) อ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2 ครั้งขึ้นไป ก่อนทำแบบทดสอบ

2.2 ตัวแปรตาม เป็นความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลเกี่ยวกับชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้แก่

2.2.1 ด้านความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2.2 ประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่

สมมติฐานการวิจัย

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลของสกินเนอร์ (Skinner, 1968 อ้างถึงใน นภาพร สิงห์ดี, 2531) นักศึกษาที่ได้นำเอาหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอนกล่าวว่า จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งอาจแตกต่างด้านร่างกาย ความแตกต่างทางด้านอารมณ์ ความแตกต่างด้านสังคม ความแตกต่างด้านสติปัญญา หรือความแตกต่างด้านความต้องการ ฯ

จินตนา บิลมาศ (2532) ได้ทำการประเมินโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรความรู้

พื้นฐานในการปฏิบัติราชการ ที่มีระดับตำแหน่ง ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการเรียนมีประโยชน์ต่อตนเองในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ส่วนหลักสูตรการบริหารงานบุคคลมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

นุปกรณ์ จันทราปกรณ์ (2533) ได้ทำการติดตามผลโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงานของสถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่ เห็นว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับปานกลาง แต่ผู้บังคับบัญชาของผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ได้บังคับบัญชาสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ในระดับมาก

ลักขณา พานิชสุภผล (2530) ได้ศึกษาติดตามผลการดำเนินการฝึกอบรมโดยวิธีการสอนทางไกล หลักสูตรความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติราชการสำหรับข้าราชการบรรจุใหม่ในสวนภูมิภาค พบว่า เนื้อหาวิชาในหลักสูตรมีความเพียงพอ และเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากสำหรับสื่อการเรียนการสอน (ชุดการเรียนด้วยตนเอง) ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทุกรายวิชามีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และวัตถุประสงค์ของรายวิชา สำหรับการดำเนินการมีความเหมาะสม ผู้ผ่านการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีปัญหา และอุปสรรคในการศึกษาด้วยตนเอง คือ ไม่ค่อยมีเวลาและไม่สามารถควบคุมตนเองในการศึกษาด้วยตนเองได้ทันตามกำหนดเวลาด้านทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ผ่านการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี

ภทริยา พัฒนางกูร (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การติดตามผล ผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกล หลักสูตรการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการในสวนภูมิภาค ผลการวิจัยพบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมและผู้บังคับบัญชามีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับคุณสมบัติ และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ได้อยู่ในระดับดีขึ้นมา อยู่ในเกณฑ์มากในทุกๆ ด้าน และผู้ผ่านการอบรมที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งและระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นว่าการเรียนในหลักสูตรมีประโยชน์ และเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และวิธีดำเนินการฝึกอบรมทางไกลเหมาะสม

สมนึก แผลกสนอง (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการศึกษาดูงานทางไกลเกี่ยวกับชุดการเรียนด้วยตนเอง หลักสูตรการเขียนหนังสือราชการของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการเขียนหนังสือราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดการเรียนด้วยตนเองในด้านจุดประสงค์ เนื้อหา การเรียงลำดับเนื้อหา กิจกรรม ภาษา รูปแบบการเขียนและ กิจกรรมประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับประโยชน์ของเนื้อหาต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่อยู่ในระดับมาก

สุภาภรณ์ ธีรสวัสดิ์ (2541) ทำการวิจัยเรื่องตัวแปรที่ส่งผลต่อการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวก 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่า เมื่อเทียบกับเวลาที่เสียไปในการเข้าร่วมอบรม การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาของการเรียนไปใช้ในการทำงาน และการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรมในหลักสูตร

ทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้ ผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลที่มีภูมิลำเนาต่างกัน 6 ด้าน คือ

1. วุฒิการศึกษา
 - ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - ปริญญาตรีขึ้นไป
2. ตำแหน่งงาน
 - หัวหน้างาน / หัวหน้าฝ่าย
 - ผู้ปฏิบัติงาน
3. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - ต่ำกว่า 5 ปี
 - 5 ปีขึ้นไป

4. คะแนนที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบ
 - ต่ำกว่า 60 คะแนน
 - 60 คะแนนขึ้นไป
5. ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม
 - จบตามกำหนดของหลักสูตร
 - จบช้ากว่ากำหนดหลักสูตร
6. ปริมาณอ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - อ่าน 1 ครั้งก่อนทำแบบทดสอบ
 - อ่าน 2 ครั้งขึ้นไปก่อนทำแบบทดสอบ

จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองใน 6 ด้านคือ จุดประสงค์ เนื้อหา ภาษา กิจกรรมในการเรียน การประเมินผล และรูปแบบการนำเสนอความรู้ และประโยชน์ของเนื้อหาและการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่แตกต่างกัน

คำจำกัดความในการวิจัย

1. ความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ลักษณะที่ดีของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเนื้อหาวิชามีความยากง่ายสอดคล้องกับความถูกต้องทางวิชาการ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนโดยพิจารณาจากจุดประสงค์ เนื้อหา ภาษา กิจกรรมในการเรียน การประเมินผล และรูปแบบการนำเสนอความรู้
2. ประโยชน์ของเนื้อหาที่นำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่ หมายถึง ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา อันเป็นความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม ซึ่งจะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และผู้เรียนได้นำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ในด้านการแก้ปัญหา การวางแผน การแนะนำให้คำปรึกษาผู้อื่น เป็นต้น
3. การฝึกอบรมทางไกล หมายถึง การฝึกอบรมที่ใช้วิธีการซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมและวิทยากร ไม่ต้องพบกันและทำกิจกรรมในห้องฝึกอบรม การเรียนรู้ของผู้รับการฝึกอบรมอาศัยการเรียนรู้จากสื่อการสอนทางไกล คือ ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2534 เพื่อรับผิดชอบ

ในการจัดการและดำเนินการในระบบการฝึกอบรมทางไกลให้เป็นที่รู้จักและแพร่หลาย เพื่อใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรต่างๆ ซึ่งเป็นการนำแนวความคิด หลักสูตร เนื้อหาวิชา และวิธีการฝึกอบรมมาจากประเทศญี่ปุ่น โดยได้รับความร่วมมือจากสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น ดังนี้

3.1 สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย หมายถึง องค์กรที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2507 โดยกลุ่มนักธุรกิจชั้นนำของประเทศไทย เช่น คุณยุทธสาร ฌ นคร คุณนงยุทธ ทวีกุลวณิช โดยมีวัตถุประสงค์ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นกลางทางการเมือง ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารทางธุรกิจ และเป็นแหล่งสรรพวิทยาการด้านการจัดการธุรกิจทั้งในและนอกประเทศตลอดจนเป็นแหล่งพบปะสังสรรค์ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิดทางธุรกิจระหว่างนักธุรกิจ นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป เรียกโดยย่อว่า ทีเอ็มเอ (TMA)

3.2 หลักสูตรของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล หมายถึง หลักสูตรซึ่งศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของผู้รับการฝึกอบรมทางไกล มีทั้งสิ้น 5 หลักสูตร คือ หลักสูตรกลยุทธ์ในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา หลักสูตรทักษะในการปรับปรุงงาน หลักสูตรการจัดระเบียบสถานที่ทำงานด้วยกิจกรรม 5 ส. หลักสูตรการพัฒนาหัวหน้างาน และหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหาร

3.3 ชุดการเรียนด้วยตนเอง หรือชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง สื่อหลักที่ใช้ในการฝึกอบรมทางไกล อันได้แก่สิ่งพิมพ์ ในที่นี้หมายถึงเอกสาร หรือสื่อการเรียนการสอนซึ่งศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามเนื้อหาขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ และเพื่อให้ผู้รับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ องค์กรประกอบของชุดฝึกอบรมที่สำคัญคือ รายละเอียดวิชา วิธีการศึกษา แบบประเมินผลก่อนการเรียน บทนำ เนื้อหา กิจกรรม แบบประเมินผลหลังการศึกษา ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะสามารถทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

4. วุฒิต่างการศึกษา หมายถึง ระดับทางการศึกษาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการหรือทบวงมหาวิทยาลัยรับรองคือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี หรือระดับปริญญาตรีขึ้นไป

5. ตำแหน่งงาน หมายถึง ระดับของความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลกล่าวคือ หัวหน้างาน/หัวหน้าฝ่าย หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้างานหรือหัวหน้าฝ่ายที่มีลักษณะการปฏิบัติงาน คือ ต้องกำกับ ดูแล แนะนำ ตรวจสอบ มอบหมายงาน และ บังคับบัญชาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นงานที่มีความรับผิดชอบ ความยาก และคุณภาพของงานสูงพอสมควร เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในงานที่รับผิดชอบด้วยตนเองได้ เช่น ตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้จัดการ เป็นต้น ส่วนผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและมีหน้าที่ปฏิบัติงานตามคำสั่งของหัวหน้างาน เช่น หัวหน้าแผนก หัวหน้าส่วน เป็นต้น

6. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมทางไกลได้เริ่มทำงานในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งองค์กรมอบหมายให้ นับตั้งแต่จบการศึกษาจนถึงปัจจุบัน เช่น ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี หรือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป

7. คะแนนที่ได้รับจากการทำแบบทดสอบ หมายถึง ความสามารถในการทำแบบทดสอบซึ่งเป็นการประเมินผลความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ศึกษา ผู้ตรวจแบบทดสอบและให้คะแนนคือวิทยากรของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย ซึ่งคะแนนที่ได้รับจะเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ของความสำเร็จในการฝึกอบรมทางไกล มีคะแนนเต็ม 100 ซึ่งศูนย์ฝึกอบรมทางไกลกำหนดมาตรฐานว่า หากได้คะแนนต่ำกว่า 60 คะแนน ถือว่าไม่ผ่านมาตรฐานจึงกำหนดเป็นสองช่วงคะแนนคือ ต่ำกว่า 60 คะแนน และ 60 คะแนนขึ้นไป

8. ช่วงเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม หมายถึง การใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมตามกำหนดของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย ซึ่งแต่ละหลักสูตรไม่เท่ากัน เช่น 3 เดือน 4 เดือน หรือ 6 เดือน โดยแบ่งเป็นสองลักษณะคือ จบตามกำหนดของหลักสูตร และ จบช้ากว่ากำหนดของหลักสูตร

9. ปริมาณอ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง จำนวนครั้งของการอ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นวิธีการศึกษาหาความรู้ของการฝึกอบรมทางไกลโดยผู้เรียนจะอ่านชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองก็ครั้งก่อนการทำแบบทดสอบเพื่อประเมินผลการฝึกอบรมด้วยตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้รับผิดชอบดำเนินการฝึกอบรมทางไกล ของศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย ในการที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มีความเหมาะสมถูกต้องตามหลักวิชาการ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทางไกลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรอื่นๆ ที่ศูนย์ฝึกอบรมทางไกล สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทยจะจัดดำเนินการในอนาคต
3. เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาการฝึกอบรมทางไกล ทั้งในด้านวิธีการดำเนินการฝึกอบรม การให้บริการ การผลิตชุดฝึกอบรมหรือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองของระบบการฝึกอบรมทางไกลต่อไป